

श्री साईसच्चरित

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय ५ वा ॥

॥ श्री गणेशाय नमः ॥ श्री सरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः । आतां पूर्वील कथानुसंधान । बाबा शिरडींत गुप्त होऊन । चांदपाटलासवें पुनरागमन । जाहलें तें कथन परिसावें ॥१॥ स्वयें बाबांनीं वाहूनि जीवन । केली कैसी बाग निर्माण । गंगागीरादि संतसंमेलन । कथाविदान पावन तें ॥२॥ पुढें कांहीं कालपर्यंत । बाबा होते जे जाहले गुप्त । मुसलमानाचे वऱ्हाडांत । आढळलें शिरडींत हें रत्न ॥३॥ तयाआधींच देवीदास । करुनि होते शिरडींत वास । पुढें आले जानकीदास । गोसावी शिरडीस राहावया ॥४॥ तो कैसा घडला प्रकार । कथितों आतां सविस्तर । होऊनिया अवधानपर । श्रोतां सादर परिसिजे ॥५॥ औरंगाबाद जिल्हयांतील । धूप खेडेगांवामधील । मुसलमान भाग्यशील । चांदपाटील नांव जया ॥६॥ सफर करितां औरंगाबादेची । घोडी एक हरवली त्याची । दोन महिने दाद न तिची । आतां कशाची आढळते ॥७॥ पाटील पूर्ण निराश झाले । घोडीलागीं बहु हळहळले । खोगीर पाठीवरी मारिलें । माघारां फिरले मार्गाने ॥८॥ औरंगाबाद मार्गें टाकिलें । साडेचार कोस आले । मार्गात आंब्याचें झाड लागलें । तळीं दिसलें हें रत्न ॥९॥ डोईस टोपी अंगांत कफनी । खाकेस सटका तमाखू चुरुनी । तयारी केली चिलीम भरुनी । नवले ते स्थानीं वर्तलें ॥१०॥ चांदपाटील छायेखालता बैस जरा ॥११॥ फकीर पुसे हें खोगीर कसलें । पाटील म्हणे जी घोडें हरवलें । मग तो म्हणे जा शोध ते नाले । घोडें सांपडलें तात्काळ ॥१२॥ चांदपाटील विस्मित झाला । मनीं म्हणे अवलिया भेटला । पार नाही ह्या कृत्याला । मानव ह्याला म्हणूं नये ॥१३॥ पुढें तो घोडी घेऊनि परतला । पाटील पूर्वस्थळी पातला । फकीर पासीं बैसवी त्याला । चिमटा उचलिला स्वहस्तें ॥१४॥ मग तो तेथेंचि मातींत खुपसिला । आंतूनि प्रदीप्त निखारा काढिला । हातांतील चिलमीवर ठेविला । सटका घेतला उचलुनी ॥१५॥ पुढें छापी भिजवावयास । पाणी नाही जवळपास । सटका आपटी जमिनीस । पाणी निघावयास लागलें ॥१६॥ छापी भिजवूनियां पिळिली । मग ती चिलमी सभोंवती वेष्टिली । स्वयें प्याला तयाही पाजिली । मती गुंगली पाटलाची ॥१७॥ पडला फकीरास आग्रह । पवित्र करा हो माझें गृह । पाटिलावरी केला अनुग्रह । लीलाविग्रहधारकें या ॥१८॥ दुसरे दिवशीं गावांत गेले । पाटिलाच्या येथें उतरले । कांहीं काळ तेथेंचि राहिले । पुढें ते परतले शिरडीस ॥१९॥ हा चांदपाटील कारभारी । धूप खेड्याचा ग्रामाधिकारी । स्वस्त्रीच्या भाच्यालागी नोवरी । जुळली सोडरीक शिडींत ॥२०॥ चांदभाईच्या कुटुंबाचा । लग्नायोग्य जाहला भाचा । सुयोग शरीरसंबंधाचा । घडला शिरडीच्या वधूचा ॥२१॥ घेऊनि सवें गाड्या घोडी । वऱ्हाड निघालें यावया शिरडीं । मग त्या चांदभाईचे ओढी । बाबाही वऱ्हाडीं प्रविष्ट ॥२२॥ लग्न झालें वऱ्हाड परतलें । बाबा एकटेचि मार्गें राहिले । राहिले ते राहूनि गेले । भाग्य उदेलें शिरडीचे ॥२३॥ साई अविनाश पुरातन । नाही हिंदू ना यवन । जात पात कुळ गोतहीन । स्वरूप जाण निजबोध ॥२४॥ 'साई साई' म्हणती जे जन । तें तरी काय नामाभिधान । 'या साई' म्हणवूनि बहुमान - । पुरःसर संबोधन जें तें हें ॥२५॥ खंडोबाचे देउळापाशीं । म्हाळसापतीचिया खळियासी । आरंभी बाबा वऱ्हाडानिशीं । उतरल्या दिवशीं हें पडलें ॥२६॥ आरंभीं तें भगताचें खळें । पुढें तें अमीनभाईचें झालें । वऱ्हाड लग्नाचें जें आलें । येथेंचि उतरलें वडातळीं ॥२७॥ गाड्या सर्व सुटल्या खळ्यांत । खंडोबाचे पटांगणांत । बाबाही तेथें वऱ्हाडासमेत । सर्वासमवेत उतरले ॥२८॥ हे बाल फकीर गाडींतूनि उतरले । प्रथम भगताचे दृष्टीस जें पडलें । 'या साई' म्हणूनि सामोरे गेले । नाम तें पडलें तेथूनि ॥२९॥ पुढें मग तेव्हांपासून । 'साई साई' ऐसें म्हणून । मारुं लागले हाकही जन । नामाभिधान तें झालें ॥३०॥ मग ते तेथें चिलीम प्याले । मशिदींत वास्तव्य केलें । देवीदास - सहवासी रमले । आनंदले शिरडींत ॥३१॥ कधी बैठक चावडींत । कधी देवीदासाचे संगतींत । कधी मारुतीचे देवालयांत । स्वच्छंद रत रहावें ॥३२॥ हे देवीदास शिरडी गांवी । होते आधींच बाबांचे पूर्वी । पुढें आले जानकीदास गोसावी । महानुभावी शिरडींत ॥३३॥ तया जानकीदासासवें । महाराजांनीं बोलत बसावें । किंवा महाराज जेथें असावे । तेथें बसावें जानकीदासें ॥३४॥ उभयतांसी मोठें प्रेम । बैठकी होती नित्यनेम । ऐसा तयांचा समागम । सुख सकळिकां ॥३५॥ तैसेचि एक गंगागीर । महाप्रसिद्ध वैष्णववीर । गृहस्थाश्रमी पुणतांबेकर । शिरडीस वरचेवर आगमन ॥३६॥ आरंभी साई विहिरीवरी । उभय हस्तीं मातीच्या घागरी । पाणी वाही हें देखोनि अंतरीं । आश्चर्य करीत गंगागीर ॥३७॥ ऐसी ही साईची दृष्टादृष्ट । होतांचि बुवा वदले तें स्पष्ट । धन्य शिरडीचें भाग्य वरिष्ठ । जोडलें श्रेष्ठ हें रत्न ॥३८॥ हा आज खांदां पाणी वाही । परी ही मूर्ति सामान्य नाही । होतें या भूमीचें पुण्य कांहीं । तरीच ये ठायीं पातली ॥३९॥ तैसेचि एक आणिक संत । आनंदनाथ नामें विख्यात । तयांचेही हेंचि भाकित । कर्तृत्व अद्भुत करितील हे ॥४०॥ महाप्रसिद्ध आनंदनाथ । येवलें ग्रामीं मठ स्थापीत । कांही शिरडीकरांसमवेत । आले ते शिरडींत एकदां ॥४१॥ अक्कलकोटकर महापुरुष । आनंदनाथ तयांचे

शिष्य । म्हणाले पाहूनि साईस समक्ष । 'हिरा हो प्रत्यक्ष हा हिरा' ॥४२॥ आज जरी हा उकिरड्यावर । तरी हा हिरा नाही गार । आनंदनाथांचे हे उद्गार । बाबांचें पोरवय्य होते तों ॥४३॥ ध्यानांत ठेवा हे माझे बोल । पुढें तुम्हांसी आठव येईल । भविष्य कथूनि हें पुढील । मग ते येवल्यासी परतले ॥४४॥ केश माथ्याचे संबंध राखीत । डोकें न कधीं मुडवीत । पहिलवानासम पेहेराव करीत । तरुण वयांत हे साई ॥४५॥ रहात्यासी बाबा जेव्हां जात । झेंडू जाई जुई आणीत । निजहस्ते उखरीं खुपसीत । पाणीही घालीत नेमानें ॥४६॥ वामन तात्या तयांचे भक्त । मृत्तिकेचे घडे तत्प्रीत्यर्थ । कच्चे दोन प्रत्यहीं पुरवीत । बाबा शिंपीत निजहस्ते ॥४७॥ आडावरील कुंडीमधून । पाणी आणीत खांदां वाहून । घडे मग होतां अस्तमान । ठेवीत निंबातळी ॥४८॥ ठेवण्याचाच अवकाश तेथ । जागचे जागींच भंगूनि जात । उदयीक तात्या आणूनि देत । घडे तयांप्रत नूतन ॥४९॥ घडा भाजला टिकाऊ बरा । परी त्यां लागे कच्चा कोरा । आव्याचे श्रमावीण कुंभारा । आधींच विकरा घड्याचा ॥५०॥ तीन वर्षे हाची उदयोग । उघड्या जागी उठविला बाग । तेचि स्थानी आज हा सुयोग । वाड्याचा उपभोग जन घेती ॥५१॥ येथेंचि निंबातळी साधकां । भाई नामें भक्तें एका । अक्कलकोटच्या स्वामीच्या पादुका । पूजाकामुकां स्थापिल्या ॥५२॥ अक्कलकोटचे स्वामीसमर्थ । होते भाईचें उपास्यदेवत । छबी पूजन नित्यनियमित । भाई करीत निष्ठेने ॥५३॥ वाटलें अक्कलकोटीं जावें । पादुकांचें दर्शन घ्यावें । पूजाउपचार समर्पावे । मनोभावे पादुकांसी ॥५४॥ मुंबईहूनि निघावयाची । केली सर्व तयारी साची । उद्यां निघणार तो निश्चय तैसाचि । राहूनि शिरडीची वाट धरिली ॥५५॥ उद्यां जाणार तों आज स्वप्न । स्वामीसमर्थ आज्ञापन । शिरडीस सांप्रत मम स्थान । तेथें तूं प्रस्थान करीं गा ॥५६॥ ऐसी ती आज्ञा शिरीं वंदून । भाई निघाले मुंबईहून । शिरडीस एक षण्मास राहून । आनंदसंपन्न जाहले ॥५७॥ भाई पूर्ण निष्ठावंत । स्मरणीं रहावा तो दृष्टांत । म्हणोनि निंबातळीं तेथ । पादुका स्थापीत स्वामीच्या ॥५८॥ शके अठराशें चौतीस सालीं । श्रावण शुद्ध पर्वकाळीं । पादुका स्थापिल्या निंबातळीं । भजनमेळीं सप्रेमें ॥५९॥ दादा केळकरांच्या हस्ते । पादुका-प्रस्थापन करविलें मुहूर्ते । सशास्त्र विधिविधानांतें । केले निजहस्ते उपसनींनीं ॥६०॥ पुढील व्यवस्थेची निरवण । पूजा करी दीक्षित ब्राह्मण । व्यवस्था पाही भक्त सगुण । ऐसें हें आख्याण पादुकांचें ॥६१॥ ऐसेचि हे संत निर्विकार । प्रत्यक्ष ईश्वरी अवतार । करावया जगदुद्धार । उपकारार्थ अवतरती ॥६२॥ पुढें काहीं दिवस जातां । घडली आश्चर्यकारक वार्ता । श्रोतीं सादर श्रवण करितां । नवल चित्ता वाटेल ॥६३॥ तांबोळी एक मोहिदीन भाई । तयासवें तेढ पडूनि कांहीं । गेली झोंबी जुंपोनि पाहीं । लागली लढाई परस्पर ॥६४॥ पहिलवान दोघे कुशल । होणारापुढें न चले बल । मोहिदीन होऊनि प्रबळ । बाबा हतबळ जित झाले ॥६५॥ तेथूनि मग निश्चय केला । पोशाख अवघा बाबांनी बदलला । कफनी ओढिली लंगोट लाविला । फडका गुंडाळिला माथ्यासी ॥६६॥ केलें गोणाचें वरासन । गोणाचेंचि अंथरुण । फाटकें तुटकें करोनि परिधान । त्यांतचि समाधान मानावें ॥६७॥ "गरीबी अब्बल बादशाही । अमीरीसे लाख सवाई । गरीबोंका अल्ला भाई । अक्षर्यां साई वदत की" ॥६८॥ गंगागीरही येचि स्थिति । तालिमबाजीची अती प्रीति । एकदां खेळत असतां कुस्ती । जाहली उपरती तयांतें ॥६९॥ प्राप्त काळ घटका आली । एका सिद्धाची वाणी वदली । 'देवासवेंचि करीत केली । तनू ही झिजविली पाहिजे' ॥७०॥ कुस्ती खेळतां खेळतां कार्नी । पडली अनुग्रहरूप ही वाणी । संसारावर ओतूनि पाणी । परमार्थभजनीं लागले ॥७१॥ पुणतांब्याचिया निकटीं । नदीच्या उभय प्रवाहापोटीं । आहे बुवांचा मठ त्या बेटीं । सेवेसाठी शिष्यही ॥७२॥ असो पुढें साईनाथ । विचारल्यावेंचि उत्तर देत । स्वयें आपण कोणासमवेत . कधींही बोलत नसत ते ॥७३॥ दिवसा बैठक निंबाखालीं । कधीं शिवेच्या ओढ्याजवळी । बाभळीची आडवी डहाळी । बैसावें साउलिये तियेच्या ॥७४॥ कधीं तेथूनि एक मैलावरी । निमगांव गांवाचिया शेजारीं । बाबा दिवसा दुपारीं तिपारीं । स्वेच्छाचारी हिंडत ॥७५॥ प्रसिद्ध त्रिंबक डेंगळ्याघरीं । निमगांव गांवाची जहागिरदारी । तेथील बाबासाहेब डेंगळ्यावरी । प्रीति भारी बाबांची ॥७६॥ निमगांवावरी जातां फेरी । बाबांनीं जावें तयांचे घरीं । अति प्रेमें तयांबरोबरी । दिवसभरी बोलावें ॥७७॥ बंधु तयांसी होते लहान । नानासहेब नामाभिधान । तयांसी नव्हतें पुत्रसंतान । तेषें ते खिन्न मानसीं ॥७८॥ प्रथम कुटुंबासी योग मंद । म्हणूनि केला द्वितीय संबंध । तरीही चुकेना ऋणानुबंध । दैवनिर्बंध अगाध ॥७९॥ पुढें बाबासाहेब त्यांस । पाठवीत साईदर्शनास । पावते जाहले आशीर्वादास । पुत्रप्रसादासही नाना ॥८०॥ पुढें साईचे दर्शनाला । जनसमुदाय लोटूं लागला । महिमा साईचा वाढत गेला । वार्ता नगराला पोहोंचली ॥८१॥ तेथें सरकारदरबारी चलन । नानाचें होतें मोठें वळण । तैसेचि चिदंबर केशव म्हणून । तेही चिटणीस जाण जिल्ह्याला ॥८२॥ साईसमर्थ दर्शनपात्र । घेऊनि आपुले इष्ट मित्र । दर्शनार्थ यावें पुत्र कलत्र । धाडिलें पत्र तयांसी ॥८३॥ ऐसे एकामागून एक । शिरडीस येऊं लागले अनेक । वाढला जैसा बाबांचा लौकिक । परिवारही देख तैसाचि ॥८४॥ नलगे जरी कोणाचा सांगात । तरी दिवसा भक्तपरिवाराक्रांत । अस्तमानानंतर शिरडींत । पडक्या मशिदींत निजावें ॥८५॥ चिलीम तमाखू टमरेल । अंगांत कफनी पायघोळ । माथ्यासी फडका धवल । सटका जवळ सर्वदा ॥८६॥ तें धूत वस्त्र एक धवल । वामकर्णामागें सुढाळ । जटाजूटसम देऊनि पीळ । गुंडाळी तो शिरासी ॥८७॥ या वसनाचें आच्छादन । आठाठ दिन स्नानविहीन । पार्थी जोडा न वहाण । एक आसन गोणाचें ॥८८॥ पोत्याचा तुकडा एक । तयावरी नित्य बैठक । तक्या कसा तो नाही ठाऊक । आराणुक कैसेनी ॥८९॥ तोंवरी तें जीर्ण तरट । तीच त्यांची आवडती बैठक । सदा सर्वदा तैशीच निष्टक । अष्टौ प्रहर ते जागीं ॥९०॥ तेंचि आसन वा आस्तरण । कांसे एक कौपीन परिधान । नाहीं दुजें वस्त्र प्रावरण । शीतनिवारण एक धुनी ॥९१॥ दक्षिणाभिमुख आसनस्थ । कठड्यावरी वाम हस्त । समोर धुनीकडे अवलोकीत । बाबा मशिदींत बैसत ॥९२॥ अहंकार-वासनासमवेती । नानाविध वृत्तींच्या आहुती । प्रपंचप्रवृत्ति समग्र हविती । युक्तिप्रयुक्ती धुनींत ॥९३॥ ऐसिया त्या प्रखर कुंडा ।

लाविला ज्ञानाभिमानाचा ओंढा । 'अल्ला-मालीक' सदैव तोंडा । तयाचा झेंडा अखंड ॥१४॥ मशीद तरी ती केउती । अवधी जागा दोन खण ती । त्यांतचि बसती उठती निजती । भेट देती समस्तां ॥१५॥ गादी तक्या हें तों आतां । भक्तसमुदाय मिळाला भवंता । आरंभीं तयांच्या निकट जातां । सकळांस निर्भयता नव्हतीच ॥१६॥ सन एकोणीसशें बारा । तेथूनि नवा प्रकार सारा । मशिदीचिया स्थित्यंतरा । आरंभ खरा तेथूनि ॥१७॥ ढोपर ढोपर जमिनीसी । खड्डे होते मशिदीसी । एके निशीत झाली फरसी । भावासरसी भक्तांच्या ॥१८॥ मशिदीचिया वसती आधीं । बाबा रहात तकियामधीं । तेथेंचि कित्येक कालावधी । अबाधित रमले ते ॥१९॥ तेथेंचि चरणीं बांधोनि घुंगुर । खंजिरीचिया तालावर । नाचावें बाबांनीं अतिसुंदर । गावेंही मधुर प्रेमाने ॥२०॥ आरंभीं साई समर्थांस । दीपोत्सवाची मोठी हौस । तदर्थ स्वयें दुकानदारांस । तेल मागावयास ते जात ॥२१॥ घेऊनियां टमरेल हातीं । वाण्यातेल्यांच्या दुकानांप्रती । स्वयें तेलाची भिक्षा मागती । आणूनि भरती पणत्यांत ॥२२॥ पणत्या लावीत झगझगीत । देउळीं आणि मशिदींत । ऐसें कांहीं दिवसपर्यंत । सदोदित चाललें ॥२३॥ दीपाराधनीं बहु प्रीत । दिवाळीचाही दीपोत्सव करीत । चिंध्या काढुनी वाती वळीत । दीप उजळीत मशिदीं ॥२४॥ तेल तों रोज आणीत फुकट । वाणियां मनीं आलें कपट । सर्वांमिळूनि केला कट । पुरे कटकट ही आतां ॥२५॥ पुढें नित्यनियमानुसारतां । बाबा तेल मागूं येतां । सर्वांनींही नाहीं म्हणतां । काय आश्चर्यता वर्तली ॥२६॥ बाबा निमुट गेले परत । कांकडे सुकेचि ठेविले पणत्यांत । तेल नसतां हें काय करीत । वाणी पहात मौज ती ॥२७॥ मशिदीच्या जोत्यावरील । बाबा उचलूनि घेती टमरेल । त्यांत होतें इवलेंसें तेल । कष्टें लागेल सांजवात ॥२८॥ त्या तेलांत घातलें पाणी । स्वयें बाबा गेले पिऊनी । ऐसें तें ब्रह्मार्पण करुनी । निव्वळ पाणी घेतलें ॥२९॥ मग तें पाणी पणत्यांत ओतुनी । सुके कांकडे पूर्ण भिजवूनी । तयांसी कांडें ओढुनि लावूनी । दीप पेटवूनि दाविले ॥३०॥ पाहूनि तें पाणी पेटे । वाणी घालिती तोंडांत बोटें । बाबांसी आपण वदलों खोटें । केलें ओखटें मनीं म्हणती ॥३१॥ तेल नसतां अणुमात्र । पणत्या जळाल्या सर्व रात्र । वाणी साईच्या कृपेसी अपात्र । वदूं सर्वत्र लागले ॥३२॥ बाबांचा हा काय प्रताप । असत्य भाषणें झालें पाप । दिघला बाबांसी व्यर्थ संताप । हा पश्चाताप वाणियां ॥३३॥ बाबांच्या तें नाहीं मनीं । रोगद्वेषां नातळे जनीं । शत्रु मित्र तयां ना कोणी । सर्वही प्राणी सारिखे ॥३४॥ असो आतां पूर्वानुसंधान । कुस्तीत यशस्वी मोहिदीन । याहूनि पुढील चरित्रमहिमान । दत्तावधान परिसिजे ॥३५॥ कुस्तींतर पांचवे वर्षी । फकीर अहमदनगरनिवासी । 'जव्हारअल्ली' नाम जयासी । आला रहात्यासी सशिष्य ॥३६॥ पाहूनि एक उघडी बखळ । वीरभद्राचे देऊळाजवळ । फकिरानें दिघला तळ । फकीर तो सबळ दैवाचा ॥३७॥ जरी नसता तो दैवाचा । तरी तयातें लाघता केंचा । साईसारखा शिष्य मौजेचा । उंका जयाचा सर्वत्र ॥३८॥ लोक गांवांत होते अनेक । त्यांतही होते मराठे कैक । त्यांतील भगू सदाफळ एक । जाहला सेवक तयाचा ॥३९॥ फकीर होता मोठा पढीक । कुराण शरीफ करतलामलक । स्वार्थी परमार्थी आणि भाविक । लागले अनेक तच्चरणी ॥४०॥ इदगा बांधावया आरंभ केला । ऐसा कांहीं काळ गेला । वीरभद्रदेव बाटविला । आरोप आला त्याजवरी ॥४१॥ पुढें तो इदगा बंद पडला । फकीर गांवाबाहेर घालविला । तेथूनि मग तो शिरडीसी आला । मशिदींत राहिला बाबांपाशी ॥४२॥ फकीर मोठा मृदुभाषणी । गांव लागला तयाचे भजनीं । बाबांसही कांहीं केली करणी । घातली मोहिनी जन म्हणती ॥४३॥ हो म्हणे तूं माझा चेला । स्वभाव बाबांचा बहु रंगेला । हूं म्हणतां फकीर संतोषला । घेऊनि निघाला बाबांसी ॥४४॥ बाबांसारिखा शिष्य सधरु । जव्हारअल्ली जाहले गुरु । मग दोघांचा जाहला विचारु । रहिवास करूं रहात्यांत ॥४५॥ गुरु नेणे शिष्याची कळा । शिष्य जाणे गुरुच्या अवकळा । परी न केव्हांही अनादर केला । स्वधर्म राखिला शिष्याचा ॥४६॥ गुरुमुखांतूनि बाहेर आलें । "योग्यायोग्य" नाही पाहिलें । वचन वरिचेवरी झेलिलें । पाणीही वाहिलें गुरुगृहीं ॥४७॥ ऐसी चालली गुरुसेवा । शिरडीसी यावें केव्हां केव्हां । ऐसें होऊं लागलें जेव्हां । काय मग तेव्हां जाहलें ॥४८॥ ऐसें वरचेवरी होऊं लागलें । रहात्यासचि राहूं लागले । फारचि फकीरा नादीं भरले । वाटलें अंतरले शिरडीला ॥४९॥ जनांसी वाटे जव्हारअल्ली । साईसी निजयोगबळें आकळी । साईची तों कळा वेगळी । अभिमान जाळी देहाचा ॥५०॥ साईसि कोटूनि आला अभिमान । श्रोते सहज करितील अनुमान । परी हें लोकसंग्रहार्थ आचरण । अवतरणकार्य हेंच ॥५१॥ शिरडीस्थ बाबांचें प्रेमी भक्त । बाबांचें ठायीं अति आसक्त । तयांतें बाबांपासूनि वियुक्त । राहणें अयुक्त वाटलें ॥५२॥ साई सर्वस्वी तयांआधीन । पाहूनि ग्रामस्थ उद्विग्न मन । कैसें करावें तयां स्वाधीन । विचारीं निमग्न जाहले ॥५३॥ जैसे कनक आणि कांति । जैसा दीप आणि दीप्ति । तैसीचि हे गुरुशिष्यस्थिति । ऐक्यप्रतीती उभयांसी ॥५४॥ मग तें शिरडीचें भक्तमंडळ । गेलें रहात्यास त्या इदगाजवळ । पाहूं प्रयत्न वेंचूनि प्रबळ । बाबांसह सकळ मग परतूं ॥५५॥ बाबा तें देती उलट बुद्धि । "फकीर आहे महाक्रोधी । लागूं नका तयाचे नादीं । तो मज कधींच न विसंबे ॥५६॥ तुम्ही येथूनि करा पलायन । आतांच येईल गांवांतून । करील तुमचें निसंतान । परम कठीण क्रोध तयाचा ॥५७॥ राग तयाचा मोठा कडक । येतांचि होईल लालभडक । जा जा निघून जा की तडक । धरा की सडक शिरडीची" ॥५८॥ आतां पुढें काय कर्तव्यता । बाबा तों कथिती उलटी कथा । इतुक्यांत फकीर आला अवचित्ता । जाहला पुसता तयांतें ॥५९॥ "आलांत काय पोरासाठी" । काय करीतसां येथे गोष्टी । शिरडीस माघारा न्यावें हें पोटीं । परी या कष्टीं पडूं नका" ॥६०॥ ऐसें जरी तो प्रथम वदला । ग्रामस्थांपुढें तोही कचरला । म्हणे मलाही घेऊनि चला । सवें मुलाला नेऊं कीं ॥६१॥ असो फकीर आला सवें । तयासही न बाबांस सोडवे । बाबांसही न तया विसंबवे । न कळे संभवे हें कैसें ॥६२॥ साई परब्रह्म पुतळा । जव्हारअल्ली भ्रमाचा भोपळा । देवीदासें कसास लाविला । भोपळा फुटला शिरडींत ॥६३॥ देवीदासाचा बांधा सुंदर । डोळे सतेज रुप मनोहर । दहा अकरा वर्षांची उमर । प्रथम शिरडीवर आला तें ॥६४॥ ऐसा तो अल्प वयासी । एक

लंगोट मात्र कासेसी । मारुतीचे देउळासी । तीर्थवासी तो उतरला ॥१४५॥ आप्पा भिल्ल म्हाळसापती । तयाकडे जाती येती । काशीरामादिक शिधा देती । वाढली महती तयाची ॥१४६॥ वन्हाडासमवेत जें बाबा आले । तया आधीच बारा सालें । देवीदास येऊनि पहिले । बसते जाहले शिरडीत ॥१४७॥ आप्पा भिल्ल पाटीवर शिकवी । व्यंकटेशस्तोत्र पढवी । सर्वाकरवीं मुखाद्गत म्हणवी । पाठ चालवी नेमानें ॥१४८॥ देवीदास महाज्ञानी । गुरुत्व घेतलें तात्याबांनीं । काशीनाथादिक शिष्याग्रणी । तया चरणीं लागले ॥१४९॥ तयापुढें तो फकीर आणिला । शास्त्रीय वादविवाद मांडिला । वैराग्यानें फकीर जिंकिला । हांकूनि लाविला तेथून ॥१५०॥ मग तो जो तेथूनि निसटला । वैजापुरीं जाऊनि राहिला । पुढें कित्येक वर्षांनीं आला । नमस्कारिला साईनाथ ॥१५१॥ आपण गुरु साई चेला । हा सर्व त्याचा भ्रम निरसला । बाबांनींही पूर्ववत सत्कारिला । शुद्ध जाहला पश्चातापें ॥१५२॥ ऐसी बाबांची अगाध लीला । निवाड होण्याचा तेव्हां झाला । परी तो गुरु आपण चेला । भाव हा आदरिला तेथवर ॥१५३॥ तयाचें गुरुपण तयाला । आपुलें चलेपण आपणाला । हा तरी एक उपदेश एथिला । स्वयें आचरिला साईनाथें ॥१५४॥ आपण कोणाचें होऊनि रहावें । किंवा कोणास आपुलें करावें । याहूनि अन्य असणें न बरवें । तेणे न उतरवे परपार ॥१५५॥ हाचि एक ये वर्तनी धडा । परी दुर्लभ ऐसा निघडा । होईल जयाचे मनाचा धडा । निरभिमान-गडा चढेल ॥१५६॥ येथें स्वबुद्धि-परिकल्पित । चतुराई न कामा येत । जया मनीं साधावें स्वहित । अभिमानरहित वर्तावें ॥१५७॥ जेणें देहाचा अभिमान जाळिला । तेणेंचि हा देह सार्थकी लाविला । तो मग कोणाचाही होईल चेला । साधावयाला परमार्थ ॥१५८॥ पाहोनिया ती निर्विषय स्थिती । लहान थोर विस्मित चित्तीं । वय लहान गोजिरी मूर्ति । चोज करिती जन सारे ॥१५९॥ ज्ञानाचिया देहव्यापार । होतसे पूर्वकर्मानुसार । तया न प्रारब्ध-कर्मभार । कर्मकर्तार हो नेणे ॥१६०॥ जरी सूर्यास अंधारीं रिघाव । तरीच ज्ञानिचा द्वैतभाव । स्वस्वरूपचि जया अवघें विश्व । वसता ठाव अद्वैत ॥१६१॥ हें गुरुशिष्याचें आचरित । साईनाथांचे परमभक्त । म्हाळसापतींनीं करविलें श्रुत । तैसेंचि साद्यंत कथियेलें ॥१६२॥ असो आतां हे आख्यान । पुढील चरित्र याहूनि गहन । होईल ते यथाक्रम कथन । सावधान श्रवणीं व्हा ॥१६३॥ मशीद पूर्वी होती कैसी । कैसिया कष्टीं जाहली फरसी । साई हिंदु वा यवनवंशी । नेणवे भरवंशी हें कवणा ॥१६४॥ धोती पोती खंडयोग । करीत भोगीत भक्तांचे भोग । हें सर्व निवेदन यथासांग । होईल चांग पुढारा ॥१६५॥ हेमाड साईस शरण । चरणप्रसाद हें कथानिरूपण । श्रवणें होईल दुरितनिवारण । पुण्यपावन ही कथा ॥१६६॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्तहेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । श्रीसाई-पुनः प्रकटीभवनं नाम पंचमोध्याय संपूर्णः ॥

श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥